

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 282/2010-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. júna 2010 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti S., a. s., B., zastúpenej advokátom JUDr. Ľ. F., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obo 80/2009 z 27. augusta 2009 v znení opravného uznesenia sp. zn. 2 Obo/80/2009 z 20. októbra 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti S., a. s., **o d m i e t a** pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. novembra 2009 doručená sťažnosť spoločnosti S., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)

postupom a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Obo 80/2009 z 27. augusta 2009 v znení opravného uznesenia sp. zn. 2 Obo/80/2009 z 20. októbra 2009.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol tieto skutkové okolnosti:

«Sťažovateľ 17. decembra 1997 uzavrel so spoločnosťou V., a.s. (ďalej len „V.“) Zmluvu o spätnom odkupe akcií, ktorej predmetom bolo 1 756 098 kusov akcií spoločnosti V., a.s (ďalej len „REPO zmluva“) a povinnosť V. tieto za určenú sumu v dohodnutom čase odkúpiť späť. K REPO zmluve boli postupne uzatvorené štyri dodatky. Sťažovateľ 18. mája 2000 uzavrel so spoločnosťou D. (ďalej len „D.“) Zmluvu o kúpe cenných papierov (ďalej len „Zmluva o kúpe akcií“). Analogickú zmluvu uzavrel sťažovateľ v ten istý deň aj so spoločnosťou C. (ďalej len „C.“). V rovnaký deň uzavrel sťažovateľ so spoločnosťou C. aj zmluvu o odplatnom postúpení časti svojej pohľadávky, ktorú mal voči V., rovnakú zmluvu uzavrel aj so spoločnosťou D. V ten istý deň uzatvoril sťažovateľ s predmetnými spoločnosťami aj Dohody o započítaní vzájomných pohľadávok (ďalej len „Dohoda o započítaní“ v príslušnom gramatickom tvare), obsahom ktorých bol o. i. zánik pohľadávok D., resp. C. na zaplatenie kúpnej ceny akcií zo Zmluvy o kúpe akcií ich započítaním voči pohľadávkam sťažovateľa na zaplatenie odplaty za postúpenie pohľadávky, ktoré mu vznikli na základe zmlúv o odplatnom postúpení pohľadávky voči V. na spoločnosti D. a C.

V skratke, sťažovateľ mal pohľadávku voči V., ktorú za odplatu postúpil v časti na D. a v časti na C. Zároveň od týchto spoločností kúpil akcie. Sťažovateľ bol teda dlžníkom aj veriteľom D., resp. C., pričom k zániku tak jeho dlhu, ako aj jeho pohľadávky voči týmto spoločnostiam došlo uzavretím jednotlivých Dohôd o započítaní.

Následne 31. júla 2000 C. aj a 30. októbra 2000 D. postúpili svoje, v tom čase už na základe Dohôd o započítaní zaniknuté, pohľadávky na spoločnosť S., a.s. (ďalej len „žalobca“). Tieto započítaním zaniknuté pohľadávky predstavujú nárok, ktorý si žalobca uplatnil voči sťažovateľovi žalobou, podanou na Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) 9. decembra 2002. O tejto žalobe rozhodol krajský súd tak, že jej v časti vyhovel. O odvolaní sťažovateľa voči tomuto rozhodnutiu rozhodol najvyšší súd tak, že rozhodnutie krajského súdu z dôvodu procesných pochybení zrušil a vrátil mu vec na ďalšie

konanie. V ďalšom konaní krajský súd rozhodnutím zo 7. júla 2009 sp. zn. 34 Cb 59/2002 priznal žalobcovi istinu vo výške 5.783.373,69 EUR spolu s príslušenstvom. Voči tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ včas odvolanie, o ktorom najvyšší súd bez nariadenia pojednávania rozhodnutím z 27. augusta 2009 sp. zn. 2 Obo 80/2009 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“) rozhodol tak, že ho zamietol a rozhodnutie krajského súdu potvrdil.»

Sťažovateľ k rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obo 80/2009 z 27. augusta 2009 v znení opravného uznesenia sp. zn. 2 Obo/80/2009 z 20. októbra 2009 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“) v sťažnosti okrem iného uviedol:

„Základným a kľúčovým právnym záverom najvyššieho súdu, od ktorého odvíja celý argumentačný reťazec odôvodnenia napadnutého rozhodnutia a od ktorého odvodzuje dôvodnosť nároku žalobcu, je údajná neplatnosť REPO zmluvy.“ Sťažovateľ v tejto súvislosti poukázal na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Predmetom odvolacieho konania vo veci samej pre posúdenie dôvodnosti priznanej istiny a príslušenstva žalobcovi súdom prvého stupňa je vyriešenie otázky platnosti zmluvy o REPO obchode zo 07.12. 1997 v znení dodatkov 1 až 4... Obchod zmluvou o tzv. REPO obchode mohol medzi subjektami formou prevodu platne prebehnúť iba na verejnom trhu, ktorými v zmysle § 8 ods. 3 bola v tom čase Burza cenných papierov alebo RM Systém Slovakia. Predmetná zmluva zo dňa 07.12. 1997 však nebola nikdy zákonným spôsobom registrovaná v Stredisku cenných papierov prostredníctvom Burzy cenných papierov Bratislava, uskutočnila sa len blokácia akcií na účte predávajúceho, čo vyplýva aj z potvrdenia Burzy cenných papierov zo dňa 02. 11. 2005. ... Keďže išlo o verejneobchodovateľné cenné papiere – akcie musel byť obchod povinne uzatvorený cez verejný trh – t. j. cez burzu ako organizátora verejného trhu...“

Takýto právny záver je podľa názoru sťažovateľa „celkom zjavne arbitrárny“ k čomu ďalej uviedol:

«... pre záver, že REPO zmluva nebola platná v dôsledku absencie burzovej registrácie, neexistuje vo všeobecne záväzných právnych predpisoch, platných a účinných v Slovenskej republike v čase jej uzatvorenia, absolútne žiaden zákonný základ, čo je

pravdepodobne hlavný dôvod, prečo najvyšší súd žiadne zákonné ustanovenie v tejto súvislosti ani neuvádza. Naopak, predmetná REPO zmluva spĺňala všetky zákonné náležitosti, ustanovené v zákone č. 600/1992 Zb. o cenných papieroch v znení platnom a účinnom v čase jej uzatvorenia (ďalej len „zákon č. 600/1992 v rozhodnom znení“).

... to, čo najvyšší súd vymedzuje ako povinnú zákonnú náležitosť zmluvy, je v zmysle citovaných ustanovení „len“ spôsobom realizácie záväzkov z nej vyplývajúcich. Burzová registrácia ako spôsob splnenia zmluvného záväzku teda nevyhnutne predpokladá platnosť zmluvy, z ktorej tento záväzok vyplýva. Najvyšší súd jednoducho katalóg zákonných náležitostí zmluvy svojvoľne rozšíril, vychádzajúc pritom z absurdného predpokladu, že záväzok previesť cenný papier vzniká iba v prípade, ak je prevod tohto cenného papieru už uskutočnený a zaregistrovaný na verejnom trhu. Inak povedané, v zmysle napadnutého rozhodnutia musí byť záväzok najskôr splnený, až potom môže vzniknúť!

Odhladnuc od neudržateľného rozporu takéhoto výkladu so zákonom, je tento výklad v rozpore aj s právnym záverom, ktorý k tej istej právnej otázke vyslovil ten istý senát najvyššieho súdu predtým. V rozhodnutí sp. zn. 2 Obo 289/2005 najvyšší súd ako odvolací súd v totožnej právnej otázke vyslovil: „Ust. § 21 ods. 1 tohto zákona neviaže platnosť, prípadne účinnosť zmluvy o prevode cenných papierov na registráciu prevodu, ale túto registráciu upravuje v súvislosti so splnením záväzku previesť zaknihovaný cenný papier.“ Táto právna veta bola potvrdená aj najvyšším súdom ako súdom dovolacím, keď tento vo veci sp. zn. 1 Obdo V 65/2006 uviedol, že „Ust 21 ods. 1 tohto zákona neviaže platnosť, prípadne účinnosť zmluvy o prevode cenných papierov na registráciu prevodu, ale túto registráciu upravuje v súvislosti so splnením záväzku previesť zaknihovaný cenný papier. Za tohto právneho stavu preto nemožno uzavrieť, že tento zápis má iba deklaratórnu a evidenčnú povahu...“

... k porušeniu práva sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru došlo už len tým, že na totožnú právnu otázku poskytol najvyšší súd dve vzájomne sa vylučujúce odpovede: v jednej tvrdí, že zmluvný záväzok je platný a účinný aj bez registrácie a touto registráciou je platne splnený, v napadnutom rozhodnutí naopak tvrdí, že bez registrácie prevodu záväzok prevodu platne nevznikol. Odchýlenie sa od skorších súdnych rozhodnutí pritom najvyšší súd nijako nevysvetlil.

V stručnom súhrne, najvyšší súd dospel k svojmu kľúčovému právnenému záveru tak, že zákon č. 600/1992 Zb. v rozhodnom znení vyložil (i) v bezprostrednom rozpore s jeho znením, a (ii) úplne opačne, ako ho sám v tej istej právnej otázke vyložil predtým...»

Sťažovateľ tiež poukázal na nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, k čomu bližšie uviedol:

«Ďalším prejavom aplikačnej svojvôle najvyššieho súdu je fakt, že tento (i) priznal žalobcovi nárok, ktorého právny titul zanikol, pričom (ii) otázku zániku tohto právneho titulu ponechal bez akejkoľvek relevantnej odpovede. Žalobca si na krajskom súde uplatnil nárok, spočívajúci v pohľadávkach spoločností C. a D. voči sťažovateľovi, ktoré na žalobcu tieto spoločnosti postúpili po tom, ako tieto pohľadávky zanikli ich započítaním na základe príslušných Dohôd o započítaní. ... Najvyšší súd v tejto súvislosti uvádza, že nakoľko sťažovateľovi pohľadávka z REPO zmluvy nevznikla, nemohla byť ani odplatne postúpená, čo má byť podľa najvyššieho súdu dôvodom, že „nemohlo dôjsť preto ani k platnému započítaniu pohľadávok na zaplatenie odplát.“ Takto jednoducho sa najvyšší súd vysporiadal s údajnou absenciou platnosti štyroch zmlúv – dvoch zmlúv, ktorými boli pohľadávky sťažovateľa voči V. postúpené na D., resp. C. a dvoch Dohôd o započítaní. ... Žalobca namietol neplatnosť započítania z dôvodu údajného rozporu so zákonom a s dobrými mravmi, pričom ani neoznačil zákon, s ktorým by Dohody o započítaní mali byť v rozpore, ani nevysvetlil, ktoré pravidlá dobrých mravov mal práve sťažovateľ porušiť. S označením dôvodu neplatnosti Dohôd o započítaní na základe § 39, prípadne iného ustanovenia Občianskeho zákonníka sa nijako nezaoberal ani najvyšší súd, jednoducho túto neplatnosť konštatoval na základe údajnej neplatnosti REPO zmluvy.

Najvyšší súd nijako neodpovedal na otázku, či Dohody o započítaní sú neplatné, lebo sú v rozpore so zákonom a akým, alebo preto, že sa priečia dobrým mravom, alebo preto, že zákon obchádzajú.

Akú právnu normu použil najvyšší súd v procese úvah, ktorého priviedli k záveru o neplatnosti Dohôd o započítaní, sa sťažovateľ z napadnutého rozhodnutia jednoducho nedozvedel.

Nemožno preto nepovažovať za arbitrárne také rozhodnutie, ktoré žalobcovi priznáva nárok, ktorý zanikol na základe formálne perfektného právneho úkonu a to bez

toho, aby sa najvyšší súd relevantne – čiže, slovami ústavného súdu, formou konkrétnej a nespochybniteľnej odpovede – vysporiadal s otázkou (ne)platnosti tohto právneho úkonu.»

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namietal aj nesprávny procesný postup najvyššieho súdu, ktorý spočíval v tom, že o odvolaní sťažovateľa rozhodol bez nariadenia pojednávania. *Podľa názoru sťažovateľa z účelu, ako aj zo znenia § 214 Občianskeho súdneho poriadku vyplýva, že:*

„... rozhodovanie odvolacieho súdu in camera upravuje zákonodarca ako svojho druhu výnimku z pravidla. Takáto úprava vyžaduje extenzívny výklad práva účastníka konania na pojednávanie a reštriktívny výklad oprávnenia súdu rozhodnúť bez pojednávania. ... ak je splnená čo len jedna z podmienok podľa odseku 1, odvolací súd je povinný nariadiť pojednávanie. Podľa názoru sťažovateľa bola v danom prípade splnená prinajmenšom podmienka podľa písm. c), t.j. existencia dôležitého verejného záujmu. Ten bol v danom prípade daný kombináciou (i) špecifického predmetu činnosti sťažovateľa a (ii) s tým súvisiacimi potenciálnymi následkami rozhodnutia v danej veci na mimoriadne široký okruh fyzických osôb a právnických osôb. ... Sťažovateľ si je vedomý, že len z titulu týchto svojich špecifik nemá nejaký automatický nárok na priaznivé rozhodnutie vo veci samej. Má však za to, že vo veci, v ktorej sa na základe mimoriadne spleťtých predprivatizačných transakcií z konca deväťdesiatych rokov konalo proti renomovanému peňažnému ústavu o niekoľko sto miliónov slovenských korún, bol daný dostatočne významný verejný záujem na to, aby najvyšší súd namiesto extrémne rýchleho rozhodnutia in camera uplatnil svoju úplnú apelačnú jurisdikciu v rámci verejného pojednávania.“

Sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že mu v odvolacom konaní nebolo doručené vyjadrenie žalobcu k jeho odvolaniu a nebol poučený o podmienkach dokazovania v odvolacom konaní, k čomu uviedol: „Absenciu splnenia povinnosti najvyššieho súdu postupovať v súlade s § 114 ods. 2 a § 120 ods. 4 OSP tak sťažovateľ nenamieta samú osebe, ale práve v súbehu s okolnosťami, ktoré od najvyššieho súdu vyžadovali, aby svoju odvolaciu pôsobnosť uplatnil v rámci pojednávania.“

Podľa názoru sťažovateľa: „Osobitným titulom porušenia práv sťažovateľa a dôvodom pre zrušenie napadnutého rozhodnutia je skutočnosť, že najvyšší súd porušil svoju ústavnú a zákonnú povinnosť verejného vyhlásenia rozsudku podľa čl. 142 ods. 3 ústavy a § 156 OSP. (...) Nahliadnutím do súdneho spisu na najvyššom súde dňa 25.11.2009 (t.j. takmer 3 mesiace po vydaní rozsudku) sťažovateľ zistil, že v súdnom spise sa nenachádza žiadny záznam o splnení povinnosti oznámenia verejného vyhlásenia rozsudku a ani zápisnica o verejnom vyhlásení rozsudku. Z uvedeného vyplýva, že nielenže nedošlo k oznámeniu o verejnom vyhlásení rozsudku, ale ani k samotnému verejnému vyhláseniu rozsudku. Uvedený postup je v bezprostrednom rozpore s ustálenou judikatúrou ústavného súdu...“

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd na základe dôvodov uvedených v sťažnosti prijal sťažnosť na ďalšie konanie a nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa, spoločnosti S., a.s., podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. augusta 2009 sp. zn. 2 Obo/2009, v znení opravného uznesenia sp.zn. 2 Obo/80/2009 zo dňa 20. októbra 2009, a konaním, ktoré mu predchádzalo, porušené bolo.

2. Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. augusta 2009 sp. zn. 2 Obo/2009 v znení opravného uznesenia sp. zn. 2 Obo/80/2009 zo dňa 20. októbra 2009 sa zrušuje a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný nahradiť sťažovateľovi, spoločnosti S., a.s., trovy právneho zastúpenia, vrátane DPH, na účet jeho právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné sťažnosti alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

V rámci prípravy predbežného prerokovania sťažnosti ústavný súd zistil, že proti napadnutému rozhodnutiu najvyššieho súdu podal sťažovateľ v zákonnej lehote 12. októbra 2009 dovolanie, o ktorom najvyšší súd dosiaľ nerozhodol.

Ústavné súdnictvo a právomoc ústavného súdu sú vybudované predovšetkým na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, v ktorých protiústavnosť nemožno napraviť iným spôsobom, teda predovšetkým procesnými prostriedkami vyplývajúcimi z príslušných procesných noriem (zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov). Ide o jeden zo základných princípov, ktoré ovládajú konanie pred ústavným súdom, a to o princíp subsidiarity.

Ústavný súd preto zaujal názor, že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej ústavnej sťažnosti je táto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní. Pritom lehota na podanie ústavnej sťažnosti bude považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu (porovnaj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Bulena a spol. verusus Česká republika a rozhodnutie uverejnené v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Českej republiky vo zv. 29/uznesenie č. 3 a pod.).

Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd podanou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale podľa zásady ratio temporis ju odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. júna 2010